

Amerikai grafit

Fölvettem a szemüvegemet. 1989. június 29-én, csütörtökön délután. Ma jelent meg Ottlik Géza új könyve. Az ötödik. Ma reggel szállították lakásunkba elhunyt nagynéném írószekrényét, melybe bepakoltam nagyszüleim írásos hagyatékát. Ma vettem fel először az *olvasószemüveget*, amelyről még nem lehet pontosan tudni, hogy kell-e, hogy jó-e...

Nehéz megtörni a hallgatást. A hosszú hallgatást. Nehéz megtörni 3 (három) évet. Nehéz megtörni a csendet. Nekem nehéz. Nehéz a csend is. *Per se*. Csendben maradni is nehéz. Szavakat elhallgatni.

A homok is nehéz, körülvesz.

A tárgyakkal is nehéz megtörni hosszú hallgatásukat. És nekünk is nehéz megtörni az ő hallgatásukat. Nehéz megtörni őket. Rongyokba csavartan hallgattak a sufnikban, pincékben meg a padlásokon. Porosodtak. Töredeztek. Le kellett róluk kaparni a rozsdát. Magam köré kellett gyűjteni őket. Magam köré, egy helyre gyűjtöttem össze a múltat. Múltamat. A családom múltját. Élőket és holtakat. Életet és halált.

A régi, öreg, több száz éves *írószekrény* farkaszemet néz velem.

Őrzik a múltat a tárgyak. A szekrény iratokat őriz. Őrzöm a szekrényt. Figyelem. Nézem. Letolom az olvasószemüveget az orromról és kikandikálok fölötte a tabernakulumra.

Megőrizték, csodák csodája, a tárgyaikat az ősök. Az őseim. Ahogy a szél őrzi a zászlót, ahogy a tenger őrzi a hullámokat.

Fehér a zászló, morajlik a tenger.

Nézem a parton a homokot.

A hallgatásnak súlya van. A hallgatásnak múltja van. Megfizetem az árát.

(Megtaláltam a tárgyakat, családi segítséggel. A tárgyak megtaláltak engem. A jelen időt. Az életét. 1989. június 29-ét, azt a napot, amikor megjelent Ottlik Géza ötödik könyve. Azt a délutánt, amikor először vettem fel *olvasószemüveget*, hogy jobban lássak. Azt a pillanatot, amikor farkaszemet nézve az *írószekrény*vel, ülhetek úgy, hogy körülvesznek tárgyaim, az ősök által összegyűjtött és megőrzött áldott tárgyak.)

Eleonora Lejányuk születet 1873.dik év Október 4.dikén Szombaton délután 4. óraker Mislán Tolna Megye

Zsigmond fijuk születet 1876 év Április 23.dikán vasárnap regel 9.óra Mislán Tolna Megye

Nelike leányuk születet 1878. évbe Márczius 31. dikén vasárnap este 7. órakor Miszlán Tolna Megye

Gyula fíjúk születet 1880. év Október 27dikén Szombaton regel 6. órakor Miszlán Tolna Megye

Géza fíjúk születet 1882. dik évbe Szeptember 29. én Szombaton regel 7. órakor Elhalt 1884. Július 26. án Szombaton déllélőt 11. órakor Simontornyán

Mariska leányuk születet 1886. évbe Márczius 7. dikén vasárnap délbe 12. órakor retenetes zivataros időbe egész orkán szerű volt Simontornya Tolna Megye

Idősebb Witek Zsigmondé, született Kolhors Eleonóra Judit saját keze vonásával írta fel egy papírlapra, ceruzával gyermekei születésének helyét és pontos idejét. Ő maga 1851. április 27-én született Miszlán, Kolhors József rk. tanító és Kovács Teréz rk. törvényes gyermekeként. Még ugyanezen a napon Ladányi Mihály plébános megkeresztelte. A keresztszülők neve: Szenort István és Kozári Judit.

1872. július 16-án házasságot köt Witek Zsigmond iparossal. (A lány Istentől rendelt sorsa a férjhezmenés.) Kolhors Eleonóra 21 (hoszonegy) éves. Witek Zsigmond 23 (huszonhárom). Plosszer János plébános háromszor hirdeti ki őket. (A tanúk neve és állapota: Gyalog Mihály evang. gondnok és Kolhors János rk. tanító.)

Witek Zsigmond 1849. augusztus 23-án született Janya pusztán (Tolna megye) Witek János rk. erdész, vadász és Schmidt Anna rk. törvényes gyermekeként. A síóagárdi római katolikus templomban keresztelte meg Lucza Márton plébános 1850. július 10-én. (A keresztszülők neve: Szántó Zsigmond rk. és Károlyi Julianna rk.)

Witek Zsigmond és Kolhors Eleonóra házasságából Miszlán született meg ifjabb Zsigmond, 1876. április 23-án vasárnap reggel 9 órakor, akit két nap múlva Plosszer János plébános megkeresztelt. Bekő Ferenc rk. mézeskalácsos és Kolhors Julianna rk. lettek a keresztszülők. Évekkel később rendszeresen érkeztek a különféle sütemények *utánvét*tel Újpestre, a már odaköltözött családtagokhoz.

Évekig várni valakire. Tudsz-e éveket várni valakire? Tudod-e, mit jelent az, hogy valaki hiányzik? Gondolni valakire. Évekig gondolni valakire. Tudsz-e éveken át gondolni ugyanarra a valakire? Biztos vagy benne, hogy ő az utolsó gondolatod minden este, mielőtt elalszol? Mindig vele álmodsz? És reggel, amikor felébredsz, rá gondolsz lefelé? Őt látod magad előtt? Az ő arca jelenik meg előtted, miközben téztát gyúrsz a konyhában? Amikor vasalsz, foltozol vagy horgolsz? Arrébb húzol egy széket. Meglököd a gyűrűfát. Leülsz a sámlira, kötényedet elsímítva. Hány év telik el így? Megigazítod a kendőd, újra megkötöd az álladon. Ki teszi föl neked-benned ezeket a kérdéseket? Ki beszél belőled? Csak hozzá beszélsz? Csak őt kérdezed? Csak ő van? Ő létezik? Egyetlenegy arca van a világnak? Egyetlenegy kedves arc. Nem szólhatsz róla senkinek. Neki sem mondhatod meg. Legfeljebb a testvérednek írhatnád meg a messzi idegenbe, Törökországba.

Akit szerettek, sánta. Akit szerettek, szegény. Akit szerettek, cipészinas. Akit szerettek, a másé. Akit szerettek, azzal háromszor beszéltem (néhány szót) mindössze. Háromszor láttam. Titokban.

Ezek az ő szavai.

(Fölálllok, lemegyek a teraszról a meggyfához, gyümölcsöt szedni. Föltámad a szél és lefújja az asztalról a kéziratpapírokat, amiket csak az előbb hagytam magukra. Utánuk megyek, összeszedem őket, visszaviszem a helyükre, és a biztonság miatt nehezéket teszek rájuk: egy kis üllőt.

Elégedetlenkedő, kaszáló férfi a szomszéd kertben.)

A bábsütő vagy mézesbábos olyan mester, aki mézből és többnyire rozslisztból készíti a közös süteményeket, melyek különösen a nép körében nagyon kedveltek. A mézeskalácsosok rendszeresen látogatják az országos vásárokat. (Magyarországban a századfordulón összesen 830-an vannak.)

[A postai utánvétel (remboursement) a postának adott azon meghagyás, hogy valamely postaküldeményt csak meghatározott pénzösszeg (utánvétel) lefizetése ellenében kézbesítsen a címzettnek és ez összeget a feladónak kifizesse. Míg a postai megbízás követelések behajtására való, addig a postai utánvétel legtöbb esetben adásvevés közvetítése által elkerüli a hitelezést, a vevő pedig az előre fizetést. Ezen postai üzletág is, melyet 1860-ban honosítottak meg nálunk, bele van vonva a nemzetközi postaegyesületi egyezményekbe, úgy hogy az utánvételezés nemcsak a belföldre, hanem Európa legtöbb államába és fontosabb tengerentúli országokba is lehetséges, még pedig a belföldre, Ausztriába, a megszállott tartományokba, Szerbiába, Törökországba és Egyiptomba darabonként 500 forint, a többi külföldi országokba darabonként 200 forint erejéig. Az eljárás kétféle: a levélpostai és a csomagutánvétel. Az első alá vonhatók az *ajánlott* levélpostai küldemények; a feladó egyszerűen ráírja a címoldalra a nevét, lakását és az utánvételes összeget számban és betűben, a többit elvégzi a posta, mely a címzettől beszedett összegből épp úgy, mint a postai megbízásnál levonja a beszedési díjat és az utalványdíjat, és a megmaradó összeg erejéig hivatalos utalványt meneszt a feladó címére. A csomag-utánvételhez, mely csak a levél súlyát és alakját meghaladó nagyobb tárgyakhoz ajánlatos, külön utánvételi utalvánnyal ellátott zöld színű szállítólevelet kell kiállítani, és az eljárás annyiban tér el a levélpostai utánvételtől, hogy itt az összeg beszedése és visszautalványozásáért a csomag szállítási díjával együtt az úgynevezett *utánvételi jutalék* (provízió) szedetik, mely tehát akkor is jár, ha a címzett a küldeményt ki nem váltja. Ezen jutalék a belföldön, továbbá Ausztriába, a megszállott tartományokba és Szerbiába 6 kr minimális díj mellett 2 forintonként 1 kr, Németországba és Törökországba ugyanazon minimummal forintonként 1 kr, a többi külföldi országokba általában 10 forintonként 10 kr. Épp úgy, miként a postai megbízásnál, az utánvételi összeg lefizetésére is 7 napig vár a posta. Ha címzett az utánvételi összeget sokalja, a posta közvetíti a feladónál annak esetleges leszállítását, avagy törlését is, de csak a belföldi forgalomban és néhány külföldi viszonylatban. A beszedett utánvételes összeg átutalása a postatakarékpénztárra, avagy más nyilvános számadásra kötelezett hazai pénzügyintézetre szintén meg van engedve, de egyelőre csak a csomagutánvételeknél. A magyar posta évenként 3 millió darab utánvételt kezel, összesen mintegy 25 millió forint értékben; de e különben nem jelentéktelen forgalom csökkenő tendenciát mutat az utóbbi időben.]

A Witek-család először Míszlán, majd Simontornyán lakik.

Míszla: nagyközség Tolna vármegye simontornyai járásában 1500 magyar lakossal, postahivatallal és postatakarékpénztárral.

Simontornya: nagyközség Tolna vármegye, simontornyai járásban, 3000 magyar lakossal. Van börtöngyára, ipartestülete, vasúti állomása, posta- és távíróhivatala és postatakarékpénztára.

A Wolfner-testvérek, id. Wolfner Gyula és Wolfner Lajos 1841-ben telepedtek le Újpesten. Ebben az időben alakul meg egy kis üzem, amely alapvetően bőrcserzéssel és kikészítéssel, mellékesen gyapjúmosással is foglalkozik. (Az itt gyártott birkabőr-készítmények és szattyánbőrök külföldön is igen keresettek.)

A cégbejegyzés szerint 1855-ben alapították meg a „Wolfner Gyula és Társa közkereseti társaság”-ot. Egészen 1937-ig a Wolfner-dinasztia (Wolfner Lajos fia József, Tivadar és Gyula) vezették az üzemet.

1880-ban már talpbőrgyártással is foglalkoznak. Később fokozatosan rátérnek a zsíros felsőbőrök, a box és lakkbőrök gyártására is.

1896-ban bőrfeldolgozó üzemmel bővítik a gyárat, megindul a gépszíj gyártás, majd később cipő- és gumigyárral egészül ki. A bőrfeldolgozáshoz szükséges *tannint* is maguk állítják elő (a századfordulótól kezdve saját tanningyáruk van).

1896-ban költözik a Witek-család Újpestre, a Wolfner-gyárba. Ezentúl lakóhelyük: Újpest, Váci út 11., Wolfner-gyár. Idősebb Witek Zsigmond gyári felügyelő lesz. Szolgálati lakásban laknak. Géza fiúk meghalt, Eleonóra (Lóri) lányuk férjhez ment (Isaszegen él), Zsigmond fiúk Bécsbe ment (dolgozik és műlakatosságot tanul), Kornélia (Nelli) lányuk 18, Gyula fiúk 16 és Mariska lányuk 10 éves.

[Tannin. Digalluszsav, csersav. $C_{14}H_{10}O_9 + 2H_2O$. A különféle gubacsokban 50-70 % mennyiségben található organikus sav, amelyet úgy készítenek, hogy a felaprított gubacsot éter és borszesz elegyével tökéletesen kivonják, e folyadékot vízzel összekeverik és a különvált vizes réteget vízfürdőn bepárolgattatják. Mesterségesen készíthető galluszsavból, ha azt ezüstnitráttal oxidálják vagy ha arzénsavval főzik. A tiszta tannin színtelen, fénylő, alakatlan por, mely a levegőn gyorsan megsárgul és vízben igen könnyen oldódik, alkohol nehezen oldja, éterben pedig oldhatatlan. A tanninnak különböző izomerjei számos növényben található, így a kávéban, teában, kinakéregben, katekuban. A bőr cserzésére gyógyszerül használják.]

Witek Zsigmondékát Wolfnerék hívták magukkal Újpestre. Jól ismerték őket. Witek Zsigmond Wolfnerék Tolna megyei birtokán volt kulcsár. (1896-ban már negyvenhét éves.)

Letenni a poharat a fűbe. Nem sokszor tettél le poharat a fűbe. A pohár alján egy kis kávé-maradék. Hasalsz a fűben és látod, hogy körülötted mennyi hangya, apró bogár futkos – mindegyik teszi a dolgát. A ceruza hegye serceg a papíron. Ritkán írsz ceruzával. A nagymamám, a dédanyám, az ükanyám pedig ritkán írt tintával. Ma reggel hegyeztem ki ezt a ceruzát, egy kiskéssel. A teraszról a fűbe estek le a kicsi kis forgácsok. Ceruzacsonkok egy régi ládában. Egy ismert politikus összetöri a ceruzáját, mérgében, egy fontos tárgyaláson. Ükanyám kézírása még mindig elolvasható azon a szakadozott papírlapon, melyre még a múlt században írta fel gyerekei nevét, születésük pontos idejét és helyét – természetesen ceruzával. Belekortyolok a kávémba. Kis méhecske telepszik a jobb kezem mutatójára, leereszti parányi ízlelőjét, és együtt mozog a ceruzát tartó kézzel, hiszen írok. Nem hessentem el. A gyorsan szaladó hangyát ellenben, hátranyúlok, lepöckölöm a hátamról. Kopik a ceruza hegye. Vastagodik. Tompább lesz. Meg kell próbálnom úgy írni, hogy még a következő évszázadban is el lehessen olvasni. Ahogy én is el tudom olvasni még Kolhorsz Eleonóra ükanyám kézírását vagy ifj. Witek Zsigmond dédapám tintaceruzával írt, halványodó levelét. Fölülök. Hunyorgok a naptól. Visszafekszem. Piros-fehér-zöld végű ceruzák. Ceruzák, amiket az asztalosok használnak. Elkopott ceruza nagyapám kezében, összedajja az árakat a hártypapíron vagy zsírpapíron vagy számológépjében fűszerüzletében. Ceruza a köpeny felső zsebében. Ceruza a fül mögé dugva. Ceruzák „Nem, nem, soha!” felirattal. Ceruza, amivel apám jelöléseket tesz a könyvek lapszélein. Hentesceruzák.

Ceruza, ami kiesett a zsebedből a New York-i Central Parkban. Nem tudtad, hogy magaddal hoztad. Helyesebben, hogy a zsebedben maradt. Leheveredtetek a fűbe. Kis időre még a kalapodat is a fűbe tetted, a kesztyűk mellé.

(A lányod meggyet eszik a terasz korlátjánál, kiköpdösi a magokat. Fölhallatszanak a mezőgazdasági gépek motorjai. Aratnak a völgyben.)

A ceruzát újra meg újra elő kell venni. Újra meg újra ki kell hegyezni, hogy használni lehessen.

Volt egy nagyszerű félóra a *parkban*, vasárnap délután. Az első jó félóra, amikor nagyszerűen érezted magad, valóban először, mióta megérkeztél New Yorkba, két fiútestvéreddel, apád után. Ezen a napon, délután, a *parkban* veszítetted el azt a ceruzát, amit még otthonról hoztál magaddal, és amire nagyon vigyáztál. Ezen a délután azonban nem volt fontos a ceruza. Nem számított.

Szóló előtt, egy piros és egy fekete ribizke-bokor között, a lemenő napban, a nyár közepekor, egy régi nyugágyban ülve.

And then went down to the ship,
Set keel to breakers, forth on the godly sea, and
We set up mast and sail on that swart ship,
Bore sheep aboard her, and our bodies also
Heavy with weeping, so winds from sternward
Bore us out onward with bellying canvas,
Circe's this craft, the trim-coifed goddess.
Then sat we amidships, wind jamming the tiller,
Thus with stretched sail, we went over sea till day's end.
Sun to his slumber, shadows o'er all the ocean,
Came we then to the bounds of deepest water,
To the Kimmerian lands, and peopled cities
Covered with close-webbed mist, unpierced ever
With glitter of sun-rays
Nor with stars stretched, nor looking back from heaven
Swartest night stretched over wretched men there.
The ocean flowing backward, came we then to the place
Aforesaid by Circe.

Apád után jöttetek Amerikába 1924-ben. Apád hívott benneteket. Imrét, Gézát és Bélát. Kecsegtetett titeket. Apátok után jöttetek, aki a börtön elől menekült Magyarországról. A felelősség, a felelősség-vállalás és a felelősségrevonás elől menekült el.

A nyers grafitot porrá zúzzák, az idegen részekről gondosan megtisztítják (praeparálják), azután több-kevesebb finom anyaggal péppé gyúriák és még azon lágyan vágnak belőle veszszöket, azután megszáritják és fába foglalás előtt jól kiizzítják. A ceruza keménysége a grafithoz kevert anyagnak mennyiségétől és az izzítás fokától meg tartamától függ. A legolcsóbb fajtákat puha fába, valamivel jobbakat égerfába, fehér gyertyánfába vagy juharfába, a finomakat az észak-amerikai gyalogfenyő boróka fájába foglalják.

Nem! Nem! Soha! IRÓN. Magyar Gyártmány. Schuler József R.T. * 923 * sz. MOSZ 424/2

„Titan” Pencil Sirt No. 650. 1 sz.

L et C Hardmuth „Mephisto” Kopierstift + 73 B * Mittel

1000 * Brevillier et Urban – Zeichenstift x – No 3

A. W. Faber „Pitt” 2906 Germany N°1

COPYing Ink Pencil N°813 „Sirt”

Kosmos * Red Copying Pencil * 820 *

Exelsior

Schuler József R.T. Budapest * Finom Vörös

Dux Mg-11 Ceder Typ. M. II. Minőség

Postairón * 638 * Schuler József R.T. Budapest

Finom kék * 836 *

Turan * 883

Szájához emeli a ceruzát, egy kicsit megnedvesíti a nyelve hegyével, aztán írni kezd vele: Looking north over Central Park from Rockefeller Centre. In the centre foreground is the Hotel Plaza. Snow. A peaceful corner in Winter at Central Park. The Sherry-Netherland Hotel, the Savoy Plaza, and the Squibb Building on the 5th Avenue, as seen from Central Park West. Central Park South, with the St. Moritz, the Barbizon Plaza, the Navarro, and the Essex House. Central Park West, with the San Remo Apartment house, which is twenty-seven stories high.

Az Elárusítás Tudománya, Művészete, Mestersége cím alatt könyvet adok ki. Megmondom benne, hogyan oldották meg Amerikában ezt a problémát, amely minálunk a mai válsá-

gos viszonyokban égetőbb mint Amerikában, mert ott a vásárlási erő célszerűbben és igazságosabban van felosztva, a fogyasztó többet költhet és kereskedő könnyebben bevárhatja az idők javulását. Amerikától sokat tanulhat, különösen a kicsinyben árusító kereskedő – akár főnök, akár segéd.

Amerikában az elárusításra akkora súlyt helyeznek, mint a gyártásra vagy a termelésre. Vagy száz speciális szakiskola tanít országszerte az árusításra, sőt több egyetemen tanszék is van e stúdiumra. Ezzel a tudománnyal foglalkozik vagy 50 szaklap s több száz vaskos könyv.

Az elárusítás magas színvonala volt Amerika meggazdagodásának egyik hatalmas előmozdítója. A sok propagandanyomtatvány volt viszont az elárusítás fontosságának felfedezője.

A több éves evolúció bebizonyította, hogy a propaganda-budget mindig meddő költség, nem hasznos befektetés, ha a propozíció mögött nincs szolgáltatás és igazi érték, bebizonyult, hogy *kifizetődik becsületesnek lenni*. Az üzleti becsületeséget vívott harcban tevékeny részt vett az állam, a törvényhozás, a kereskedők, a papság és minden társadalmi réteg.

Az ezért vívott küzdelem arénájában én is bent voltam. Ezen a téren nekem talán páratlan tapasztalataim vannak. Amerikában én voltam az első, aki a boltosok helyett törtem a fejem és megmondtam nekik, mit kell tenniük, mit hogyan kell megtudniuk, hogy forgalmuk nagyobb legyen. Egy folyóiratban több mint tíz esztendeig láttam el őket gyakorlati tanácsokkal. Tízezernél többen kerestek fel elismerő leveleikkel. Sok üzlet tulajdonosa boldogult versenytársával szemben, mert tanácsaimat megfogadta.

Mindig hívóje voltam a nyomdafesték nagyerejének. Nagyobb terjedelmű üzletem részére is a nyomdafestéket alkalmaztam. Egy incidenst:

„We go everywhere for business” (Mindhova elmegyünk az üzletért), ezen a címen hirdette egy nagy amerikai hirdetési iroda a maga szolgálatait. „I go nowhere for business” (Én sehova sem megyek üzlet után”), hirdetem én és mégis mindig volt annyi munkám, amennyit jól elvégezhettem.

Idehaza is régi elveimet fogom alkalmazni: nem megyek sehova üzletért. Most már azért sem, mert 70 éves vagyok, és a legjobb esetben is csak néhány cégnek, mely árucikkei vagy szolgálatai számára akarja a nagyközönséget megnyerni, segíthetnék a melőzhetetlen propaganda terén, de leírom mindazt, amit itt éppen úgy és éppen olyan sikerrel lehet keresztül vinni, és amire nekünk különösen, gazdasági válságunknál fogva szükségünk van: abból az egész országnak haszna lesz – minden egyes kereskedőnek külön-külön is.

Az Elárusítás Tudománya, Művészete, Mestersége nem axiomákkal, elméleti megállapításokkal foglalkozik, hanem bőven tárgyalja a bevásárlást, boltberendezést, kirakatrendezést a hirdetést és minden más részletet, ami az elárusítás sikeréhez szükségszerűen hozzájárul. Hasznára lesz a kereskedőnek. Mutatni fogja nemcsak a jövedelem emelésének, hanem a megtakarítás lehetőségeit is. Borsodi Vilmos (irodám Rákóczi út 9.) Levélcím: Budapest 4. (A könyv ára 15 pengő lesz.)

Van nekünk egy jó barátunk, egy lelkes magyar s egyúttal okos amerikai ember, aki negyven évvel ezelőtt származott ki innen Amerikába, felvette az amerikai polgárságot is, de az bizony csak az ő köz- és magánjogi viszonyain változtatott, a lelkén nem fogott, abból nem tudta a magyart kiirtani. E barátunk neve Borsodi Vilmos, aki többé-kevésbé lezárván amerikai munkás életét, most már évek óta jön-megy és fárad szárazon és vízen s minden gondját, fáradságát és tehetségét régi hazája érdekeinek szenteli. Hordja, terjeszti becsületes jó hírt, védi, ahol támadják, magyarázza, korholja, ha kell, de szeretettel, magasztalja, ahol lehet, férfias komolysággal. Nagy összeköttetései vannak tengeren innen s tengeren túl is és ő apostoli utakat végez közöttünk mind ezért az önként vállalt nemes és tiszteletreméltó célért. Ez természete-

sen mindig gyümölcsös és kedves dolog, de mostani szerencsétlenségeink közepette megsokszorozódik az értéke tízszeresen.

Most került a kezünkbe legújabb próbálkozása. Amerikai lapok számára készített egy cikket, amely új hazája pénzerőit arra figyelmezteti, hogy eljött az ideje, hogy Amerika, mint a világ leggazdagabb országa, végre a világ bankárja legyen, amire eddig nem gondolt. S elébe tárja Borsodi Vilmos újra Amerikának, hogy Magyarország kiválóan alkalmas tere annak, hogy az amerikai tőke benne szerencsés és gyümölcsöző elhelyezést keressen és találjon. De nem áll meg Borsodi úr ilyen általánosságokban. Egy előkelő gazdasági tekintéllyel tanácskozva, meg is állapítja a pénz- és gazdaságügyi sztratégéjét, mely gazdag termést ígér a vállalkozásnak.

Igen eredeti és meglepő a motivációnak az a része, melyhez Borsodi egy európai mappát szerkeszt meg, mely ad oculos demonstrálja, mint fekszik mint a civilizált nyugat végső pontja Budapest a Dunán, éppen Európa kellő közepében nyugat felé a civilizált, kelet felé a félbarbár államok közt, predesztinálva arra, hogy középpontja legyen minden kereskedelmi forgalomnak. Nincsen város hozzá hasonló, melyhez minden ország fővárosát rövidebb vonal kötné akármely más fővároshoz. És leírja hozzá Budapestnek erre való alkalmosságát, műveltségének, kereskedővilágának, vállalatainál, lakosságánál stb. fogva. Borsodi úr mappája valóságos kis statisztikája Európa népeinek és fővárosai lakosságának.

Ez a kis röpirat, melynek itt becses tartalmát csak megjelöltük, *A régi Magyarország és az új Magyarország* címén fogja Amerikát bejárni, s fog értünk szólalni. Így megy az igazság becsületes kezek által vezetve országról országra, s végül is el fogja érni célját, melyet Borsodi Vilmos oly önzetlenül és oly nemes lélekkel szolgál.

Budapest IV. ker. Tanács VB. keresk. o. 773 / 478 / 1952. szám

Tárgy: Széles Géza budapesti lakos iparbeszűntetése.

Véghatározat: Széles Géza budapesti (IV. ker. Erzsébet u. 17. sz. a) lakos azt a bejelentését, hogy vegyes keresk. iparát, melyet a IV. ker. Tanács által 1952 évi január hó 14n 36833/1947 szám alatt kiadott iparigazolvány alapján a IV. ker. Erzsébet u. 17. sz. alatt gyakorolt, 1952. évi szeptember hó 8 napjával besűntette. Tudomásul veszem, a D. lajstrom 45/1948 tétele alatt feljegyzem, a visszaadott iparigazolványt pedig irattárba tétetem. Erről bejelentőt – okmányainak visszaadásával – és valamennyi érdekeltet véghatározattal értesítem.

Budapest, 1952. évi szept. hó 12n. Nagy Gáspár osztályvezető

Leltározási jegyzék:

1 Hajpos (?) 7/10 üveg	19 Alma láda
2 Keserűvizes üveg	20 Nektáros üveg 0,45
3 Lisztes zsák	21 Indigó oldat 1/1
4 Burgonyás zsák	22
5 Papírzsák 20 kg-os	23 W.C. papír
6 Tejes üveg 1/1	24
7 Tejes üveg 1/2	25 Sárkefe
8 Szikvizes üveg 1/1	26 Súroló kefe, Kékítő, Krétafehér, Gépse-
9 Szikvizes üveg 1/2	lyem, Stoppoló pamut, Sűtőpor, Vaníliás
10 Ásványvíz üveg 1 1/2	cukor, Csiszolóvaszon (papír), Brillan-
11 Sörös üveg 0,45	tin, Hintőpor, Sidol, Cipőfűző, Hajcsat,
12 Jammos üveg 2/2	Fémszivacs, Lámpabél, Paprika, Fok-
13 Demizson 10 l	hagyma, Konyhasó, Péksűtemény, Szik-
14 Pálinkás üveg 15	víz, Családi kávé, Cikoria kávé, Kőpor,
15 Csak. doboz	Keményítő, Nugát, Szivar, Karamella,
16 Petroleum hordó tető nélkül	Nyalóka, Gyufa, Liszt, Kockacukor, Fog-
17 Jammos üveg 1/2	vájó
18 Rekesz	(Végi József av.)

Jegyzőkönyv

Felvetett IV. 24-es közért árudában 1952. IX. 8-án 10h-kor. Széles Géza a bolt volt tulajdonosa büntetőjogi felelősségével kijelenti, hogy árukészlete, göngyölege és a bolt-hoz tartozó árufélesége máshol nem tárolt.

Jegyzőkönyv.

Felvetett IV. 24-es közért árudában. Jelentem, hogy a boltban lévő villany a lakással együtt van és így külön a bolti villanyórát leolvasni nem tudtam. A közös villany óra száma: 0838. (1952.IX.8.)

Berendezési és felszerelési leltár jegyzék:

1 Mákdaráló (Hungária)	11 Fűszerállvány
2 Kávédaráló	12 Fűszerállvány
3 Gyors mérleg	13 Trepni
4 Vas súly 5 kg	14 Trepni
5 Vas súly 2 kg	15 Trepni
6 Vas súly 1 kg	16 Gyümölcsállvány
7 Kiszolgáló pult	17
8 Kiszolgáló pult	18 Cukorka állvány
9 Kiszolgáló pult	19 Szék
10 Kiszolgáló pult	

(Vépi József áv.)

In the kitchen and pantry

When meat is left over from a lamb, veal, or beef roast, chop up the remaining bits and make them into croquettes. Served with either tomato or oyster sauce, they are delicious. Apple and celery salad is timely and should be accompanied by cheese sticks, which are altogether delightful.

Olives

Meat Croquettes. Tomato Sauce.

Peas. Brussels Sprouts.

Apple and Celery Salad.

Cheese Sticks.

Pumpkin Pie.

Coffee

A kert végében volt a vasút. Kantáros nadrágocskában tipegtem a vetemény között a kerítéshez, két év körüli fiúcska, hogy láthassam a vasúti sínpárt. Nyár volt. Egyszer-egyszer anyám elvitt Isaszegre, hogy apai nagyanymnál töltsünk néhány napot – a jó levegőn. Vonzott a vonatfütyt, a sitergő mozdony, a füstfelhő. Kevés vonat állt meg Isaszegen. Nem is lassítottak. Keresztülrobogtak a falun, nagyanyám kertjén. Az utasok nem láthatnak engem. Azt se tudták, hogy a világon vagyok. Én meg nem tudtam, hogy milyen a világ. Mekkora? Sőt! Van-e világ?

Harmincöt év telt el. Alig változott valami. Most is nyár van, téblábolok egy kertben, melynek végében vasút halad el. A különbség annyi, hogy ez a kert a Balaton mellett van, egy nyaralóhelyen. Kölcsönkaptam nagybátyámtól, hogy eltölthessek itt a lányommal néhány nyári napot. Az utcát ugyanúgy Rákócziútról nevezték el, akár Isaszegen. Kevés vonat áll meg, a mozdonyvezető nem is lassít, keresztülrobog a kerten. Az utasok nem vesznek észre bennünket, azt se tudják, hogy a világon vagyunk. Nekünk pedig ugyanúgy nehéz eligazodnunk, mint hajdanán.

Ha közelebről vizsgáljuk, azért találunk néhány szembeötlő változást: régesrég eladták az isaszegi kertet, a *vasúttal együtt*. Nagyanyám meghalt. Lányom született.

Kezdődhet így történet? Elkezdődhet így a történet? Kezdetét veszi-e így a történetünk? A te történeted, mindenekeelőtt. Mert rólad van szó. Jobban mondva, neked kell megtudnod, mi a történet. Neked lesz szükséged rá. Talán neked kellene megmondanod – igen, most, hétévesen! –, hogyan és honnan induljak el? Miként kezdjem a te történetedet? A te arcod lesz útmutatóm. Te vezérelj engem! Te, a család legfiatalabb tagja. Az utolsó. Az utolsó leszármazott. A történet tőled indul és hozzád vezet.

Harmincöt évvel ezelőtt nagyjából azt hihettem, hogy a kert a világ. Meg a kert végében ritkán elsuhanó vonat. Meg a robogás.

Tény, hogy néhai ifjabb Witek Zsigmond sok időt töltött Isaszegen, testvérnénjénél, Lórinál. Lóri, azaz Witek Eleonóra a család elsőszülöttje. Felnövekedvén Meleghegyi Józsefhez ment férjhez, akinek Isaszegen volt kocsmája, hentesüzlete és vendégfogadója. Lórinál mindig szívesen látott vendég volt Zsiga, miután hazajött Amerikából 1908-ban.

Gyümölcs esik le a fáról, és puffan egyet a fűben, a földön. Ugyanúgy fölkapom a fejem egy-egy ilyen puffanásnál, mint harmincöt évvel ezelőtt. A barack vagy körte kicsit benyomódik az erős ütéstől, azonnal megsérül, mihelyst leér a földre. Előfordul, hogy gurul is egy keveset, és a sérült részét mutatja a szemlélőnek, akinek semmi más dolga nincsen, mint figyelni, mikor halad el vonat a kert végében.

Nyaralásunk első éjszakáján hirtelen föltámadt a szél, viharos ereje lett, rázta a fákat meg a bokrokat, himbálta a zsalugátéereket. Ugyanezen az éjszakán a lányom rosszul lett, és egész éjjel hányt. Kiverte a veríték. Virrasztottunk. Még reggel fél hatkor is öklendezett, eléje kellett tartanom a mosdótálat. Már nem volt mit kihányani.

Annyi történt mindössze Isaszegen, hogy a kert végében átrobogott néha a vonat.

Meleghegyi József és Witek Eleonóra házasságából két gyermek született: Ilona és Sándor. Meleghegyi Ilona (1898. május 12-én született) lett az én apai nagyanyám, akihez anyám elvitt néha gyerekkoromban. Így kerültem én Isaszegre, ebbe a Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye váci alsó járásában lévő nagyközségbe, ahol tótok és magyarok élnek vegyesen. A lexikon megemlíti a faluról az 1848/49-es szabadságharc fényes ütközetét, melyről Görgey Artúr következőket írta: „Az isaszegi győzelemmel Magyarország sajnos máris elérte nagyságának tetőpontját.” ■ ■ ■

Györe Balázs: 1951-ben született Budapesten. Könyvei a Kalligramnál: *Halottak apja* (regény, 2003), *Megszakítottam egy regényt* (versek, 2004), *Apám barátja* (regény, 2006), *kölcsönlakás* (versek 2010) *Barátaim, akik besúgóm is voltak* (regény, 2012), *Halálom után eltűzelni!* (regény, 2015). Új regénye a kiadónál jelenik a meg Könyvhéten.